...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 148 (6077) ИЮЛИИН 23 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр советскэ арад өөрынгөө Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрые һайндэрлэжэ байна.

Советскэ Флодые эмхидхэгшэ манай агууехэ вождь ба багша, Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр СТАЛИН мандаха болтогой!

СОВЕТСКЭ УҺАН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

Мүнөөдэр бүхы советскэ арад өөрынгөө Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрые һайндэрлэжэ байна.

Манай Эхэ ороной Уһан-Сэрэгэй Флот үни урданһаа хойшо алдар суутай болонхой. Ородой морягууд болбол эрэлхэг зоригоороо, шадабари мэргэжэлээрээ хододоо илгардаг һэн. Эгээл тиимэһээ тэдэнэр дайн байлдаануудта ялажа гарадаг, өөрынгөө оронийе эсэтэй түрэтэйгөөр хамгаалдаг байгаа. Ородой морягууд болбол дайшалхы габьяануудһаа гадна, бүчна гайхамшагта ехэ шэнжэлгэнүүдээрээ ба зохёолгонуудаараа түрэл флодойнгоо алдар соёе үргэһэн, дэлхэйн культурые ба наукые хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө ехэ хубитые оруулһан байха юм.

Ородой революционно морягууд болбол большевистскэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, манай ороной Советскэ засагые тогтоохын түлөө, олон тоото дайсадһаа тэрэнийе хамгаалхын түлөө гайхамшаг баатараар тэмсэһэн байна.

Большевистскэ партиин ба Советскэ гүрэнэй агууехэ вождьнор В. И. Ленин ба И. В. Сталин болбол Улаан Армиие ба Улаан Флодые эмхидхэгшэд мүн. В. И. Ленин ба И. В. Сталин хадаа Советскэ Армиие ба Флодые хүгжөөхэ, манай ороной оборонын шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал оролдолгоёо гаргаһан байна.

Оронийе индустриализацилха ба хүдөө ажахые коллективизацилха тухай мэргэн сталинска политикые бэелүүлһэнэй ашаар манай орон бүрин түгэлдэр индустриально-колхозно держава боложо, Советскэ зэбсэгтэ Хүсэнүүдые эрхим һайн техникээр хангахын тулада материальна үндэһэ һуури байгуулагдаа. Советскэ арад болбол өөрынгөө флодые эрхим һайн дайшалхы техникээр зэбсэглээ.

Манай агууехэ вождь нүхэр Сталинай үүсхэлээр Тихоокеанска ба Хойто флодууд байгуулагдажа, Номгон океан дээрэ ба хойто зүгтэ манай ороной далайн хилэнүүд найдамтай һахюултай болоо. Тэрээнтэй хамта Балтийска ба Черноморско флодууд айхабтар ехээр үргэһан ба хүгжэһэн байна.

Ленин—Сталинай парти болбол советскэ морягуудые Эхэ орондоо бүхэн сэхээр алба хэхээр, эрэлхэг зоригтой, үндэр мэргэжэлтэй байхаар хүмүүжүүлдэг. Большевистскэ партиин агууехэ вождьнорой үүсхэлээр ленинскэ комсомол болбол Уһан-Сэрэгэй Флодые шефтээ абажа, өөрынгөө эрхим хүбүүдые түрэл флодтоо алба хэхыень эльгээһэн байна. Иигэжэ манай Эхэ орон бүхэн түгэлдэр Уһан-Сэрэгэй Флодтой болоо. Социалистическэ гүрэнэй уһан-сэрэгэй хүсэ шадалые шангадхалгада советскэ арад гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Эдэ амжалтанууд хадаа агууехэ Сталинай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгын аша үрэ мүн. «...Советскэ Союзай ехэ флодые, далайн зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулгада түрүүшын үүсхэл гаргагша ба зоригжуулагша, мүн тэрэшэлэн манай бүхы, ехэшье ба багашье хэрэгүүдэй, социалистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туйлагдаһан манай бүхы амжалтануудай ба илалтануудай үүсхэгшэнь ба зоригжуулагшань нүхэр Сталин мүн байна» гэжэ нүхэр Жданов хэлээ һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай Уһан-Сэрэгэй Флот социалистическэ гүрэнөө алдар солотойгоор хамгаалаа. Флодой морягууд болбол хорото муухай дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдажа, түүхэдэ үзэгдөөгүй габьяа харуулһан байна. Одесса, Севастополь, Ленинград, Сталинград шадар болоһон байлдаануудта манай морягууд ами бэеэ хайралангүйгөөр дайлалдажа, Эхэ ороноо аршалалсаһан, ородой флодой түүхэдэ алтан хуудаһануудые бэшэһэн байна. «Советскэ морягуудай дайшалхы ябуулгань хизааргүй тэсэбэреэрэ ба эрэлхэг зоригоороо, дайшалхы үндэр эдэбхеэрэ ба сэрэгэй мэргэжэлээрээ илгардаг байгаа. Уһан доогуур ябадаг онгосонуудай, уһан дээгүүр ябадаг корабльнуудай морягууд, далайн лётчигууд, артиллеристнүүд ба ябган сэрэгшэд ородой флодой олон зуунжэлэй уг заншалнуудһаа бүхы үнэтэ юумэнүүдыень халан абаһан ба хүгжөөһэн байна» (И. Сталин).

Дайнай хойто тээхи үедэ советскэ арад болбол коммунизм байгуулгые эрхилжэ, амгалан ажалаа хэжэ байна. Энэ хэрэгтээ манай арадай туйлаһан амжалтануудынь гайхамшагта ехэ. Советскэ Уһан-Сэрэгэй Флот болбол Эхэ оронойнгоо далайн хилэнүүдые ба советскэ хүнүүдэйнгээ амгалан тайбан ажалые хёрхоор сахижа байна.

Советскэ арад Уһан-Сэрэгэй Флодойнгоо Үдэрые политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэжэ байна. Эб найрамдалые хамгаалхын түлөө советскэ хүнүүдэй хүсэтэ голос бүхы дэлхэй дээрэ зэдэлнэ. Тэдэнэр стахановска ажалаараа Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые ба эб найрамдалые бэхижүүлнэ.

Мүнөөдэр советскэ арад болбол манай гүрэнэй Уһан-Сэрэгэй хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтээ үшөө ехэнүүд амжалтануудые туйлахыень алдарта морягуудтаа ба корабль бүтээгшэдтээ хүсэнэ.

Манай Уһан-Сэрэгэй Флодто алдар соло!

Арадуудай эб найрамдалай ба хани барисаанай бата хэрэм — манай хүсэн түгэлдэр Эхэ орон мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ — агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Бүхы оромнай Уһан-Сэрэгэй Флодой Үдэрые тэмдэглэжэ байна

Москвагай ба столична областиин ажалшад СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрые үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта, һургуулинуудта, колхозууд ба совхозуудта лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд ба элидхэлнүүд эмхидхэгдэнэ.

Досфлодой эхин организацинууд болбол ородой флодой алдарта түүхые, сэрэгэй морягуудай баатарлиг габьяануудые харуулһан выставкэнүүдые ба фотовитринэнүүдые нээбэ. Досфлодой организацинууд уһан-сэрэгэй ба уһанай спортын областной мүрысөөнүүдые үнгэргэбэ. Ухтомско районой досфлодой гэшүүд—басагадай команда Москва—Горький—Москва гэһэн маршрудаар шлюпочнэ поход хэхэнь.

ЛЕНИНГРАД. СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд ба лекцинүүд Ленинградай предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта үнгэргэгдэжэ байна. Калининска, Московско районуудта, Петродворецтэ, Пушкинда, Сестрорецкэдэ ажалшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан морягуудтай уулзаха байна.

Уһан-сэрэгэй ба уһанай элдэб янзын спортын мүрысөөнүүд городой районуудта болобо.

Һайндэрэй хүндэлэлдэ досфлотовецууд хадаа уһан-сэрэгэй Центральна музейдэ ба «Аврора» крейсертэ экскурсаар ошохонь.

КИЕВ. Украинын ажалшад СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэнэ. Республикын городууд ба тосхонуудта досфлодой эхин организацинууд олон зуугаадаар байгуулагдаа. Уһанай спортын мүрысөөнүүд областьнуудта үнгэргэгдэбэ.

Винницкэ областиин Барска, Вершадска ба Могилев-Подольско районуудта уһанай станцинууд байгуулагдаа.

ПЕТРОЗАВОДСК. СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодто зорюулагдаһан кинофестиваль Карело-Финскэ ССР-эй столицада эхилбэ. «Далайда ябагшадай түлөө», «Орёлой хосорол», «Бидэнэр Кронштадтһаабди», «Броненосец Потемкин» гэжэ фильмнүүд харуулагдажа байна. И. В. Сталинай нэрэмжэтэ Беломорско-Балтийска каналаар, Онежскэ ба Ладожско нуурнуудаар шлюпочнэ походууд эмхидхэгдэбэ.

ТБИЛИСИ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад Уһан-Сэрэгэй Флодые байгуулха хэрэгтэ В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай үүргэ тухай элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүдые предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта ба клубуудта эмхидхэнэ.

Тбилисидэхи Лиси гэжэ нуур дээрэ досфлотовецуудай мүрысөөнүүд боложо, тэдээндэ 300 шахуу хүн хабаадаа.

Һайндэртэ Тбилиси, Батуми ба Сухуми городуудта олоной зугаалган болохо байна. Ехэ паркнуудта ажалшад Черноморско флодой морягуудтай уулзахань.

БАКУ. «Ленин ба Сталин — СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодые байгуулагшад ба хүтэлбэрилэгшэд», «Морягууд-каспиецууд Эхэ оронойнгоо түлөө байлдаануудта» ба бусад темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүд ба лекцинүүд Бакугай Ленинскэ, Сталинска, Шаумянска ба бусад районуудта эмхидхэгдэнэ. Ажалшад сэрэгэй морягуудтай уулзаха байна.

МИНСК. Ородой флодой революционно заншалнууд тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодой үүргэ тухай, Уһан-Сэрэгэй Флодые байгуулагшад ба хүтэлбэрилэгшэд В. И. Ленин ба И. В. Сталин тухай элидхэлнүүд, лекцинүүд Белоруссиин городууд болон тосхонуудта эмхидхэгдэнэ. Досфлодой клубуудта ба эхин организацинуудта выставкэнүүд нээгдэбэ.

Түрүү предприятинууд Хүндэлэлэй Доскада бэшэгдэбэ

Республикымнай промышленна предприятинуудта социалистическэ мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри улам үргэдэнэ. Оломянган хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад улам дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ шэнэ амжалтануудые абажа, шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулнад.

Мүнөө завод, фабрика бүхэнэй коллективүүд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, үйлэдбэриингөө бүтээсые ехээр дээшэлүүлнэ.

Үнгэрэгшэ июнь һара соо республикын олонхи предприятинууд барынгаа даалгабариие уридшалан дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилөө. Тиигэжэ, түсэбһөө гадуур ехэхэн хэмжээнэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой тогтоолоор, үнгэрэгшэ июнь һарада һайнаар хүдэлмэрилһэн Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, ПВЗ-гэй ТЭЦ, мяхаконсервын комбинат, Галуута-Нуурай рудоуправлени, сэмбын фабрика, ликёро-архиин завод, «Бурмонголлес» трестын Хандагатайн, Баруун-Тарбагатайн леспромхозууд, Улан-Удын городской электростанци, мотор заһабарилдаг завод, шэгнүүр заһабарилдаг завод, пивын завод, Улан-Удын модоной завод, «Байкалгосрыбтрестын» Галуута-Нуурай загаһанай завод, загаһа болбосоруулдаг завод, Шалутска известково завод, Улан-Удын хлебокомбинат, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Автоуправлениин № 1, 2, 3 автотранспортна конторонууд, Улан-Удын Городской ба Железнодорожно райпромкомбинадууд, Зүүн Сибириин түмэр замай Наушки станци ба хэлхээ холбооной сигнализациин долоодохи дистанци, Ехэ-Куналейн тээрмэ, «Кооператор-комсомолец», «Красный путь», «Авангард», «Труд» гэжэ олзоборилгын артельнүүд ба бусад хамта 32 түрүү предприятинууд дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска Хүндэлэлэй Доскада бэшэгдэбэ.

Литовско ССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын, наукын, культурын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд орденуудаар ба медальнуудаар шагнагдаба

Литовско Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоһоор 10 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй ба промышленностиие, хүдөө ажахые, наукые, культурые ба искусствые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһантайнь дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1950 оной июлиин 20-ной Указаар Литовско ССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын, наукын, культурын ба искусствын олон хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаба.

ЛЕНИНЭЙ орденоор: Утенскэ МТС-эй ахалагша механик А. А. Алауне, Литовско ССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министр К. К. Андриатис, Мажейкскэ уездын «Гегужес Пирмойи» колхозой түрүүлэгшэ А. Д. Балвочюс, Каунас городой «Немунас» заводой хүдэлмэришэн А. А. Бальчюнас, Пасвальска МТС-эй тракторист А. И. Банялис, Литвагай КП(б)-гэй Клайпедскэ Обкомой секретарь А. Б. Бараускас, Шяуляйска уездын «Гегужас Пирмойя» колхозой гахайшан Э. Ю. Барзджюте, арһан гуталай «Эльняс» гэжэ комбинадай хүдэлмэришэн И. И. Бразаускас, Литовско ССР-эй селекционно станциин директор И. И. Буловас, пенси абадаг эхэнэр М. А. Василяускайте, хамтадаа 58 хүн шагнагдаа.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —464 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—779 хүн, **«Ажалай шэн габьяагай түлөө»** медаляар—1017 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар—685 хүн шагнагдаба.

(ТАСС).

Латвийска ССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын, наукын, культурын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба

Латвийска Советскэ Социалистическэ Республикын 10 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй ба промышленностиие, хүдөө ажахые, наукые, культурые ба искусствые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһантайнь дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1950 оной июлиин 20-ной Указаар Латвийска ССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын, наукын, культурын ба искусствын олон хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаба.

Ленинэй орденоор: Латвиин КП(б)-гэй Резекненскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Л. И. Авдюкевич, Элейскэ районой «Авгунсте» колхозой малажалай фермые даагша А. О. Андерсон, Латвиин КП(б)-гэй ЦК-гэй таһагые даагша Э. Ф. Анкупе, ажалшадай депутадуудай Алойска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ О. П. Арзуманова, Латвийска түмэр замай Рига-товарная вагонно депогой түмэршэ дархан О. У. Бидзан, Рижскэ механическа заводой түмэршэ дархан Я. Ф. Борманис, Латвиин КП(б)-гэй Зилупска райкомой нэгэдэхи секретарь Н. И. Бравин, Смилтенскэ МТС-эй директор И. М. Бредис, «Засулаука мануфактура» гэжэ Рижскэ бүд нэхэлгын комбинадай браковщица Л. Д. Бунджа, Даугавпилсска районой «Дзирkстеле» колхозой түрүүлэгшэ А. Ф. Вайвода, хамтадаа 65 хүн шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор — 830 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—336 хүн, **«Ажалай шэн габьяагай түлөө»** медаляар — 1125 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар — 889 хүн шагнагдаба.

(ТАСС).

Эстонско ССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын, наукын, культурын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба

Эстонско Советскэ Социалистическэ Республикын 10 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй ба промышленностиие, хүдөө ажахые, наукые, культурые ба искусствые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһантай дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1950 оной июлиин 20-ной Указаар Эстонско ССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын, наукын, культурын ба искусствын олон хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаба.

Ленинэй орденоор: Эстонско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи мелиорациин Главна управлениин начальник Г. И. Абельс, Эстонско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. Я. Айо, Эстонско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. Г. Аллик, «Кивиыли» гэжэ сланцехимическэ комбинадай слесарь А. А. Аннерт, «Кютте-Иыуд» шахтын забойщик М. А. Арро, Харьмаска уездын Юру волостиин долоон жэлэй һургуулиин директор Э. М. Аус, Эстонско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Т. Веймер, Пярнуска загаһанай комбинадай загаһа үсхэбэрилгын бригадир Ю. Д. Виркус, Вырумаска уездын Казарица волостиин долоон жэлэй һургуулиин багша И. Я. Гутвес, хамтадаа 47 хүн шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —255 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—666 хүн, **«Ажалай шэн габьяагай түлөө»** медаляар — 710 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар — 734 хүн шагнагдаба.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ ОРОНОЙ УҺАН-СЭРЭГЭЙ ХҮСЭНҮҮД

★

Контр-адмирал М. ЯКОВЕНКО

★ ★

Мүнөөдэр советскэ орон СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодой Үдэрые тэмдэглэжэ байна. Энэ һайндэр болбол Советскэ правительствын ба манай партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр 1939 ондо тогтоогдоһон байгаа.

Советскэ Союз—далайн агуу-ехэ держава мүн. Тэрэнэй далайн хилэнүүдынь хэдэн арба мянган километр ута юм. Советскэ түрүү корабльнууд дэлхэйн бүхы далайнуудаар ба океануудаар тамардаг.

Манай Эхэ ороной Уһан-Сэрэгэй Флот болбол өөрынгөө алдарта бүхы түүхэ соо ороноо дайсадай олонтоото добтолгонуудһаа үнэн сэхээр хамгаалжа байгаа. Дайшалхы толотомо амжалтануудые дайнһаа хажуугаар ородой моряггуд болбол айхабтар ехэ научна шэнэжэлэлэнүүдэрээ, нээлтэнүүдэрээ ба зохёолгонуудаараа түрэл флодойнгоо алдар солыень арбидхаһан, дэлхэйн культурые ба научные хүгжөөлгэдэ угаа ехэ нэмэри оруулһан байна.

Большевистскэ партиин хүтэлбэриндэ сэрэгэй морягууд болбол Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илалтын түлөө байлдаануудта ба тэрэнэй туйлалтануудые интервентнүүдһээ ба дотоодын контрреволюциһаа хамгаалгада элитэ ехэ үүргэ дүүргээ. Соведүүдэй ороной оршоожо байһан түрүүшын үдэрһөө эхилэжэ В. И. Ленин ба И. В. Сталин болбол тэрэнэй оборонын шадабариие бүхэжүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ анхаралаа табяа. Партиин ба Советскэ правительствын гениальна вождьнор болбол регулярна Улаан Армиие ба Улаан Флодые эмхидхэгшэд мүн. Гражданска дайнай жэлнүүдтэ сэрэгэй морягууд болбол хуурай газарай сэрэгүүдтэ харидсаатайгаар ябажа, дайсаниие далайн шадархи, нуурай ба гол мүрэнэй дэргэдэхи районуудта үй бута сохидог байгаа. Олон мянган морягууд Улаан Армиин частьнуудта орожо, хуурай газарай фронтнуудта байлдаа һэн.

Гражданска дайнай илалта түгэлдэрээр дүүргэһэнэй һүүлээр большевистскэ парти болбол һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоохо үедөө советскэ арадай бүхы хүсэл оролдолгые эмхидхэн элсүүлһэн байна. Парти болбол социалистическэ гүрэнэй оборонын шадабариие бүхэжүүлгэдэ, түрэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые — Армиие ба флодые хүгжөөлгэдэ ба шангадхалгада ехэ анхаралаа хандуулаа.

Ленин—Сталинай партиин заабаринуудые дүүргэһэн манай арад болбол богонихон болзор соо Уһан-Сэрэгэй Флодые һэргээн байгуулжа, уһан-сэрэгэй ехэ барилга дэлгэрүүлээ. 1922 ондо Ленинэй ба Сталинай үүсхэлээр ленинскэ комсомол Уһан-Сэрэгэй Флодые шефтээ абаа һэн. Энэнь манай флодой ажабайдалда ехэ үүргэ дүүргээ. Советскэ залуушуулай эрхим түлөөлэгшэд корабльнуудта ерэжэ, советскэ сэрэгэй морягуудай бүлын гол ядрое коммунистнуудтай хамта бүридүүлһэн байна.

Илангаяа сталинска табанжэлнүүдэй үедэ уһан-сэрэгэй барилга ехээр хүгжөөгдэһэн байна. Ороной индустриализацилха ба хүдөө ажахые коллективизацилха сталинска политика хадаа Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые техникээр хангахын тулада, тэдэнэй дайшалхы хүсыень эрид шангадхахын тулада шухала хэрэгтэй материальна үндэһэ һуури бии болгоо.

Нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй дүнгүүдые гаргахадаа нүхэр Сталин болбол советскэ патриодуудай шэн зоригто ажалай ашаар «...Советскэ Союз хадаа һула ба обороной бэлэдхэлгүй орон байһанаа оборонын шадабариингаа талаар хүсэн түгэлдэр орон болоо, элдэб гэнтын ушаралнуудай болохо бэлэн байха орон болоо, оборонын мүнөө үеын бүхы зэбсэгүүдые ехэ олоор үйлэдбэрилжэ шадаха ба газаа тээһээ добтолго хэгдээ һаа өөрынгөө армиие тэрээгээр хангажа шадаха орон болоо» (И. В. Сталин, «Ленинизмын асуудалнууд», 11-дэхи хэблэл, нюур 375).

Советскэ арад өөрынгөө флодые дайшалхы эрхим техникээр зэбсэглээ. Нүхэр Сталинай үүсхэлээр хэдэн шухала хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ, СССР-эй далайн хилэнүүдэй обороные бүхэжүүлээ. Балтийска ба Хара далай дээрэ манай уһан-сэрэгэй хүсэнүүдэй ургахатай хамта 1932 ондо Тихоокеанска флот байгуулагдажа, Номгон океан дээрэ манай Эхэ ороной интересүүдые хамгаалжа шадаха ехэ хүсэн болон түргэнөөр ургаа. 1933 ондо И. В. Сталин болбол К. Е. Ворошиловтай ба С. М. Кировтэй хамта советскэ хойто хизаарта ерэжэ, тэндэ шэнэ—Хойто флодой һуури табиха газарые өөрөө тодорхойлоо һэн. Манай хойто зүгэй далайн хилэнүүд болбол мүн лэ найдамтай һахюултай болоо. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд хадаа Советскэ Союзай оборонодо, тэрэнэй гүрэнэй интересүүдые хамгаалгада Уһан-Сэрэгэй Флодой үүргые нилээд дээшэлүүлээ.

Социалистическэ гүрэнэйнгөө уһан-сэрэгэй хүсэ шадалые шангадхаха хэрэгтэ советскэ арадай туйлаһан бүхы амжалтануудай үндэһэ һууринь хадаа флодые хүгжөөлгэдэ ба байгуулгада нүхэр Сталинай табиһан үдэр бүриин анхарал оролдолго мүн болоно. Нүхэр Жданов нэгэтэ иигэжэ хэлээ һэн: «..:Советскэ Союзай ехэ флодые, далайн зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулгада түрүүшын үүсхэл гаргагша ба зоригжуулагша, мүн тэрэшэлэн манай бүхы, ехэшье ба багашье, хэрэгүүдэй, социалистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туйлагдаһан манай бүхы амжалтануудай ба илалтануудай үүсхэлшэнь ба зоригжуулагшань нүхэр Сталин мүн байна».

Манай ороной ехэнүүд амжалтануудые туйлаха бүри империалистнууд бүри ехээр хоро шараа бусалжа, социализмын орондо зэбсэгтэ добтолго хэхээ мэгдүү яаралтайгаар бэлэдхэжэ байгаа. США-гэй, Англиин, Франциин ба бусад оронуудай империалистнууд болбол Советскэ Союзда эсэргүүгээр германска фашизмын сохилтые шэглүүлхые оролдожо, дэлхэйн дайниие ехээр һүжэрөөжэ байгаа.

Сэрэгэй аюулай улам бүри ехэ болоод байһан ябадал хадаа манай ороной обороные саашадань бүхэжүүлхэ эрилтэ табяа. Нүхэр Сталинай үүсхэлээр далайн ба океанска ехэ флот байгуулха программа зохёогдоо һэн. 1938 оной январьда СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ В. М. Молотов иигэжэ хэлээ һэн: «Хүсэн түгэлдэр советскэ держава болбол өөрынгөө интересүүдтэ таараха, манай агууехэ хэрэгтэ хүрэхэ далайн ба океанска флодтой байха ёһотой».

Советскэ арад сталинска программые угаа ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр угтан абаа. Социалистическэ промышленность флодые улам бүри олон түрүү зэргын корабльнуудаар ба эрхим дайшалхы техникээр хангаа. Гитлеровскэ Германиин хорото муухайгаар добтолхо үедэ манай орон хүсэн түгэлдэр Уһан-Сэрэгэй Флодтой байгаа. Энэ флот болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ тэрээндэ даалгагдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ.

Социализмын ороной Уһан-Сэрэгэй Флот болбол Советскэ Армитай нигта барисаатайгаар ябажа, зэбүүн муухай дайсантай баатараар тэмсээ. Флодой урда Верховно Главнокомандованиин табиһан зорилгонууд иимэ байгаа: далайда тулаад байһан хуурай газарай сэрэгүүдэй флангнуудые хамгаалха, дайсанай флангнуудай ба тыл худар далайһаа сохилто хэхэ, далайн ба гол мүрэнэй замай таһалгаряагүйгөөр хүдэлхые хангаха, дайсанай суднануудай ябалгада эсэргүү тэмсэл хэлгэ болоно. Советскэ сэрэгэй морягууд болбол эдэ бүхы зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхээ. Дайнай бүхы үе соо манай сэрэгүүдэй флангнууд далайһаа нэгэшье дахин атакалагдаагүй байгаа. Манай флот болбол зууһаа дээшэ десантна операцинуудые хэжэ, дайсанай флангнуудые ба тылые оло дахин сохиһон байна. Дайсанай бүхы оролдолгоёо гаргабашье һаань, манай уһан замууд таһалгаряагүй хүдэлмэрилөө. Тиихэ зууруураа советскэ корабльнууд, авиаци ба эрьеын артиллери болбол ехэ олон немецко-фашистска корабльнуудые уһанда шэнгээгээ.

Советскэ морягуудай дайшалхы габьяа, Эхэ орондоо тэдэнэй хизааргүй үнэн сэхэ байлгань ба дайсантай тэмсэхэдээ харуулһан эрэлхэг зоригынь үндэр сэгнэлтэ абаа. Олон корабльнууд, соединенинүүд ба советскэ флодой частьнууд Советскэ Союзай орденуудаар шагнагдаа. 513 сэрэгэй морягууд Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олоо, тэдэнэй долоониинь хоёр дахин иимэ үндэр нэрэзэргэдэ хүртөө. Дайнай үе соо морягуудта 350 мянгаһаа олон СССР-эй орденууд ба медальнууд барюулагдаһан байна.

1945 оной июлиин 22-то приказ соогоо нүхэр Сталинай флодой сэрэгшэдэй дайшалхы ябуулгануудые үндэрөөр сэгнэһэниинь советскэ морягуудта эгээл хүндэтэй ба үндэр дээдэ шагнал болоо гэбэл: «Советскэ морягуудай дайшалхы ябуулгань хизааргүй тэсэбэреэрээ ба эрэлхэг зоригоороо, дайшалхы үндэр эдэбхеэрээ ба сэрэгэй шадабаряараа илгардаг байгаа. Уһан доогуур ябадаг онгосонуудай, уһан дээгүүр ябадаг корабльнуудай морягууд, далайн лётчигууд, артиллеристнүүд ба ябган сэрэгшэд хадаа ородой флодой хэдэн зуунжэлэй үг заншалнуудһаа бүхы үнэтэй юумыень халан абаһан ба хүгжөөһэн байна.

Балтийска, Хара ба Баренцова далайнууд дээрэ, Волга, Дунай ба Днепр дээрэ советскэ морягууд болбол дайнай 4 жэл соо ородой далайн алдар солын номдо шэнэ хуудаһануудые бэшэжэ оруулба. Флот болбол Советскэ Эхэ оронойнгоо үмэнэхи өөрынгөө арюун үүргые эсэстэнь хүрэтэр дүүргээ».

Агууехэ Сталинай хүтэлбэри доро советскэ арад фашистска Германиие ба империалистическэ Японие бута сохиһоной эсэстэ Советскэ Союз болбол хүсэн түгэлдэр хуурай газарай ба далайн орон боложо үшөө ехээр бэхижээ. Тэрэ болбол өөрынгөө хэтэ заяанай хилэ газарнуудые бусаажа абаһан ба өөрынгөө хилэнүүдые нилээд ехээр бэхижүүлһэн байна. Советскэ Союз болбол шэнэ базануудые ба үбэлдөө хүрэдэггүй портнуудые абаа, Урда Сахалиние ба Курильска аралнуудые бусаажа абаа. Эдэнь, нүхэр Сталинай заабаһан ёһоор, мүнөө «Советскэ Союзые океантай таһалха арга ба манай Дальна Востогто японско добтолго хэхэ база болохо бэшэ, харин Советскэ Союзые океантай сэхэ холбохо арга ба японско агрессиһээ манай ороные хамгаалха оборонын база болохо байна». Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 32 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Московско Соведэй баярай заседани дээрэ 1949 оной ноябриин 6-да элидхэл хэлэхэдээ нүхэр Маленков иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Манай Эхэ орон өөрынгөө бүхы түүхэ соо хэзээдэшье иимэ зүйтэй зүбөөр ба һайнаар табигдаһан гүрэнэй хилэтэй байгаагүй юм».

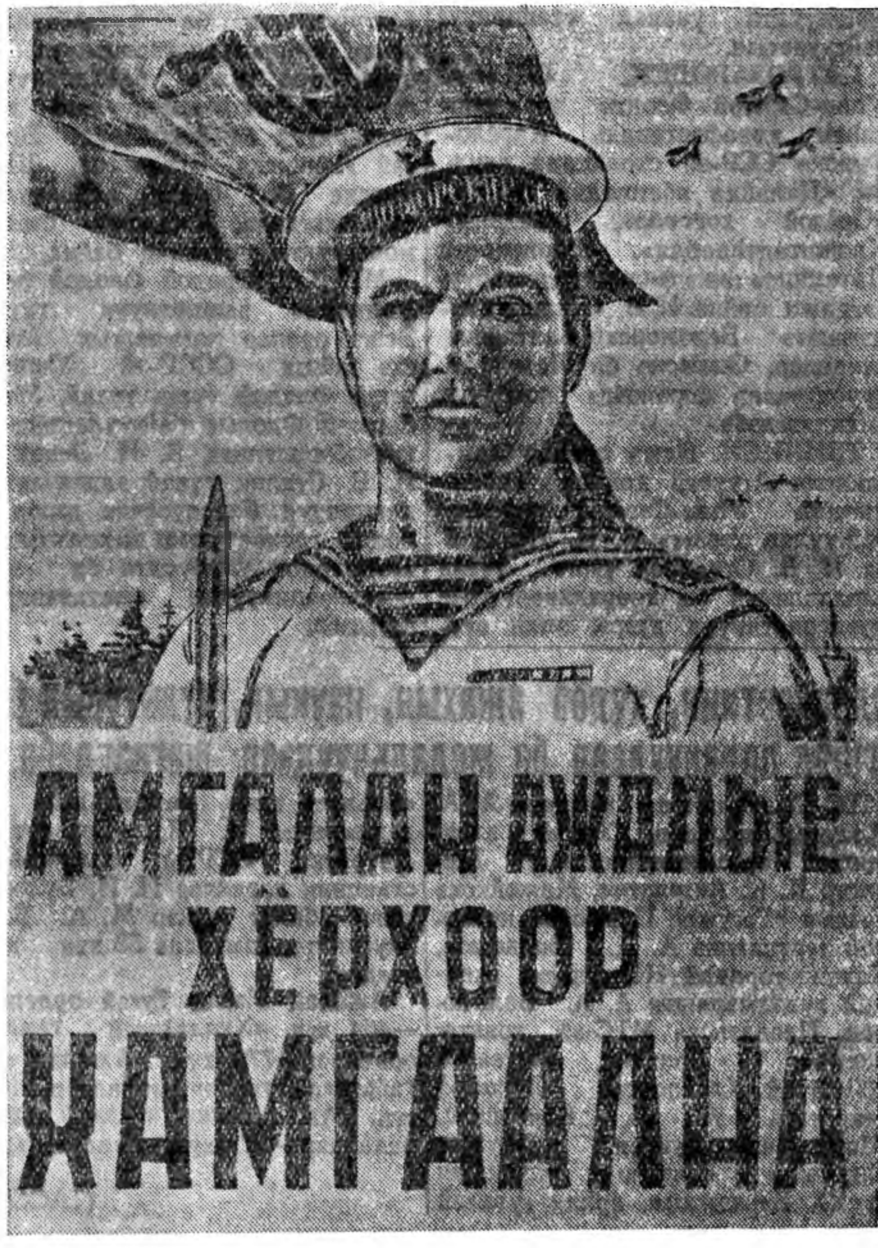
Дайнай хойто тээхи үедэ советскэ арад Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэреэр ябажа, коммунизм байгуулгадаа шэнэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Советскэ Союзай агууехэ жэшээгээр зоригжоһон, тэрэнэй ахадүүгэй туһаламжа абадаг арадай демократиин оронууд социализм байгуулгын замаар этигэлтэйгээр зорижо ябана. Манай ороной толгойлжо байгаа эб найрамдалай, демократиин ба социализмын тала баригшадай хүсэн түгэлдэр лагерь ургэдэжэ ба бүхэжэжэ байна. Энэ лагериин угаа ехэ амжалтануудые харахадаа өөрынгөө зайлашагүй үхэлые гэдэргэнь татахаяа найдажа шэнэ дай үүдхэхые оролдогшо империалистнууд улам галзуурна. США-гэй ба Англиин засаг баригшад элдэб блогуудые байгуулна. Тэдэнэр Баруун Европын оронуудые богоолщолно, Баруун Германида ба Японидо милитаризмые элитээр һэргээн бодхооно, сэрэгэй базануудые байгуулна. Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү дайнай түсэбүүдые яаралтайгаар зохёоно. Американска дай һүжэрөөгшэд болбол корейскэ арадта эсэргүү дай эхилжэ, Корея худар дайшалан оробо. Тэдэнэр хадаа мүн Хитадай арадай республикада эсэргүү агрессиин нюусабэшэ актнуудые эхилээ, ушарынь «Формозодо добтолгые зайсуулха» гэжэ американска флодто Трумэнэй үгэһэн приказ хадаа Хитадай территориин энэ хубиие США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эзэмдэһэн ябадал болоно.

Коммунистическэ общество байгуулгын эдэбхи зоригоор түгэлдэр советскэ хүнүүд болбол капиталистическэ дэлхэйн байһан сагта манай орондо империалистнуудай сэрэгэй добтолгын аюул байха гэжэ һанажа ябадаг. Большевистскэ парти, Советскэ Правительство ба нүхэр Сталин өөрөө Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хүсэ шадалые дээшэлүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүйгөөр анхарал оролдолгоёо гаргана. Эдэ хүсэнүүд болбол социалистическэ ороной аюулгүй байдалые ба гүрэнэй интересүүдые найдамтайгаар хамгаалагшад мүн. Манай Эхэ ороной обороные бүхэжүүлхын тулада СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Флодые хүгжөөлгэдэ ба шангадхалгада ехэ анхарал табигдана. «Советскэ арад хадаа өөрынгөө флодой үшөө ехэ хүсэтэй ба түгэлдэр болоод байһыень хараха хүсэлэнтэй, манай арад флодтоо шэнэ дайшалхы корабльнуудые ба шэнэ базануудые байгуулха байна»,—гэжэ нүхэр Сталин 1945 оной июлиин 22-то заагаа һэн. Советскэ хүнүүд агууехэ вождиингоо эдэ үгэнүүдые өөрынгөө шухала хэрэг гэжэ хүлеэн абаа.

Советскэ Флодые бүхэжүүлхын тулада Уһан-Сэрэгэй Флодто туһалха һайндуранай обществын (ДОСФЛОДОЙ) хүдэлмэри ехэ удхашанартай юм. Ажалшадай энэ патриотическа организаци болбол орон соо уһан-сэрэгэй үргэн пропаганда дэлгэрүүлээ, далайн мэргэжэл шудалхадань манай залуушуудта эдэбхитэйгээр туһална.

СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Министерство байгуулха тухай нүхэр Сталинай үүсхэлээр Советскэ Правительствын гаргаһан шиидхэбэри болбол манай гүрэнэй Уһан-Сэрэгэй Хүсэнүүдые бүхэжүүлхэ тухай большевистскэ партиин анхаралые шэнээр харуулаа. Энэ шиидхэбэри хадаа Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдтэ бүримүһэн зохилдоно, советскэ флодой үмэнэ шэнэ үргэн перспективэнүүдые нээнэ.

Партиин, правительствын, агууехэ Сталинай анхарал оролдолгодо харюу болгон Советскэ Уһан-Сэрэгэй Флодой личнэ состав хадаа өөрынгөө дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй амжалтануудые арбидхажа байна, оёо бэрхэ дайшалхы техникые эрхимээр шудалхын түлөө тэмсэнэ. Большевистскэ партяар хүтэлбэрилэгдэдэг, советскэ хүнүүдэй героическа ажалаар зоригжуулагдаһан манай флодой матросууд, старшинанууд ба офицернүүд болбол СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй нэгэн жаргаал дотор ябажа, социалистическэ ороноймнай аюулгүй байдалые ба гүрэнэй интересүүдые хёрхоор хамгаалжа байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ политическэ хүдэлмэреэ бүримүһэн зорюулха

(ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой пленумһэ

Һаяхан үнгэрһэн ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой пленум дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой II пленумэй тогтоолнуудай дүүргэлгэ тухай ба ниитын адуу малые тэжээлээр хангаха тухай ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Щербаков элидхэл хэбэ.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ үхэр малай тэжээлэй дутаһан ушарһаа аймагай колхозуудта малай үхэлгэ ба һубайралга болоһон, һү үгэлгэнь доошолһон байна,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Ниитын адуу малые тэжээлээр дутамаггүйгөөр хангахын тулада 1950 ондо аймагай колхозууд 34 мянган гектар сабшалан хуряаха, 6300 тонно силос ба 17 мянган центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Лазарев, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ—нүхэр Потемкин, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Иванов гэгшэд, «үбһэ ногоон шэнгэн гараба»—гэжэ шалтаг барьяад, үбһэ хуряалгые ба тэжээл бэлэдхэлые хойшолуулна гэһэн шүүмжэлэл пленум дээрэ гараба.

Гадна, Ново-Брянска МТС баталһан хэлсээнэйнгээ ёһоор, Тельманай нэрэмжэтэ колхоздо мянган гектар үбһэ хуряаха байһан юм. Теэд, тэдээнэй тракторна сенокосилкануудынь хүсэд заһабарилагдаагүй,—гэжэ Тельманай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Матвеев хэлэнэ.

Мүн пленум хадаа аймсоведэй культурно-гэгээрэлэй ба кинофикациин, партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагууд ажалшадые культурнаар хангаха уялгаяа хүсэд һайнаар дүүргэнэгүй гэжэ элирүүлһэн байна. Үбһэшэдэй дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагдадаггүй, кино харуулха, элидхэлнүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые хэхэ ушар үсөөн юм. Мүн бригаданууд ... гүүр уранһайханай самодея... ностиин концертнүүдые таби... рэг мартагданхай. Орджони... зэн ба Ленинэй нэрэмжэтэ, ... партсъездын нэрэмжэтэ ко... зуудта колхозннгууд—үбһэш... олоороо байһан бригадану... агитационно хүдэлмэри хэхы... ла коммунистнууд гү, али ко... молецууд табигдаагүй, парт... комсомольско группануудые... хидхэгдээгүй байһан тухай пл... дээрэ хэлэгдээ. Гадна, Тельм... ба Ждановай нэрэмжэтэ колх... дай полевой стануудта по... ческэ хүдэлмэриин гуламта ... хо улаан булангуудшье үгы, ... хозннгуудые стахановска аж... урялһан лозунгнууд бэшэгд...

Культурно-гэгээрэлэй ба ... политическэ хүдэлмэриин эд... гэдэ дутуу дунданудһаа бол... үбһэ хуряалгань аймаг ... мууса ябана. Июлиин хахадай ... дээгээр аймагай колхозууд ... мянган гектар үбһэ сабш... орондо миил 1366 гектар ... сабшаһан гү, али түсэбөө 5 ... процент дүүргэһэн байна. Тэр... лэн набшаһата тэжээл 10 про... силос даралга 3—6 процент ... гээ, Үбһэ хуряалгын бүхы ху... мэри аажамаар ябана.

Дурсагдагша баримтанууд ... ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой ... һөө партийно-политическэ хү... мэридэ анхаралаа гансашье ... нөө бэшэ, юрэл багаар таб... тухайнь гэршэлнэ.

Илангаяа үбһэ хуряалгын ... колхознигууд ба механизато... дай дунда политическэ хүд... рние дэлгэрүүлжэ, тэжээл бэ... хэлгые саг болзор соонь ам... татайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ а... шад ниитые зоригжуулха ... партийна организацинуудай ... гол шухала зорилго мүн. Те... иимэ зорилгые пленум болбо... магай парторганизациин урда ... биба.

Дутагдалнуудаа дары усадхажа, үбһэ хуряалгые шамдуулха

(ВКП(б)-гэй Бичурын айкомой гурбадахи пленумһээ)

Һаяхан ВКП(б)-гэй Бичурын айкомой гурбадахи пленум болоожо, хоёр асуудал хэлсэбэ. «Колхозно ниитын мал адууһые үбһэ тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй айкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Мунгаловай, «Таряа хуряалгада ба тушаалгада Мало-Куналейскэ МТС-эй ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай» тус МТС-эй директор нүхэр Серебрянниковэй элидхэлнүүдые пленумдэ хабаадагшад сонособо.

— Манай аймагай түрүү колхозууд—гэжэ нүхэр Мунгалов хэлэнэ—энэ жэлдэ адуу малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түлөө хэшээлтэйгээр оролдожо, хуряалгын хүдэлмэридэ эмхитэйгээр, саг болзор соонь гараа. «Ленинский путь» колхоз үбһэ хуряалгаар түрүүлэн ябана.

Энэ колхозой правлени ба партийна организаци хадаа үбһэ хуряалга дээрэ ажалай эмхидхэлые һайнаар табяа. Колхозой правлениин хүдэлмэрилэгшэд, кладовщигууд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, малшад бүгэдээрэн үбһэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэрэй дунда социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнхэй. Гар хажууршад, машинистнууд, бухалшад, сомоо хаягшад, бүгэдөөрэн үдэр бүриин нормонуудые үлүүлэн дүүргэнэ.

Мүн тэрэшэлэн, Логовекиин, Куренковой нэрэмжэтэ, «Новый мир», «Искра Ильича», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта малда тэжээл бэлэдхэлгэ эмхитэйгээр ябуулагдажа байна,—гэжэ нүхэр Мунгалов хэлээ. Элидхэлшэ саашань үбһэ хуряалга дээрэ гараһан дутуу дунданууд шүүмжэлбэ.

— Зарим колхозуудта эршэтэ ажалай ябажа байхадань, харин зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие тон ехээр гэдэргэ татажа байна. Жэшээлхэдэ, «Коминтерн» колхоз июлиин 10 хүрэтэр нэгэшье гектарта үбһэ сабшаагүй, нэгэшье тонно силос дараагүй байщоо. Теэд, энэ колхоз 900 тухай гектарта үбһэ хуряаха түсэбтэй юм.

Мүн тэрэшэлэн Кагановичын, Молотовой, Карл Марксын нэрэмжэтэ ба «Октябрьская революция» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд адуу малдаа үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандана. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө хүрэтэр: «Саг ... сахилза хүхэ» гэһэн һаналда ... рагданхай һуунад.

Аймагай МТС-үүд малда ... тэжээл бэлэдхэлгэдэ хам оро... гүй, тон муугаар хүдэлмэри... байна. Окино-Ключевскэ МТ... тракторна сенокосилканууд ... шалангай газар дээрэ хүрэн... гөөр, эбдэршоод хэбтэнэ. Курен... вой нэрэмжэтэ колхоздо си... хэрщэнгүйгөөр даража байха... тус МТС-эй хашаа соо силос ... шэдэг хүсэтэ машина миил хэ... жэ байдаг. МТС-эй агроном ... мүн аймагай зооветеринар... хүдэлмэрилэгшэд үбһэ хуряа... түрүүшын үдэрнүүдтэ гараһан ... туу дунданууды усадхаха хэ... тэнь колхозуудай правлениин... бодото туһаламжа үзүүлнэгүй.

Аймагай хүдөө ажахын таһ... мэргэжэлтэд МТС болон кол... зуудта үбһэ хуряалгын хүд... рние бодотоор ударидахы... орондо, харин тоо мэдээнүү... суглуулаад, телефоной хол... хашхаралдаад байдаг—гэжэ э... хэлшэ шүүмжэлбэ.

Түрүүшын асуудалаар 11 ... үгэ хэлээ. Тэдэнэр хадаа кол... но ниитын малажалда үбһэ ... жээл бэлэдхэлгын хангалтагүй... ябуулагдажа байһан шалтагаа... дые элирүүлһэн ба тэрээниие ... ры усадхаха замуудые зааба.

Үбһэ хуряалгын үедэ кол... үбһэшэдэй дунда агитацио... ойлгууламжын ба культурно-г... рэлэй хүдэлмэриин һулаар ... лагдажа байһан тухай кол... түрүүлэгшэ Иванов, парторга... циин секретарьнууд Улзытуе... жевников, Санжеев, Бутаков ... шэд тодорхойгоор хэлээ.

Таряа хуряалгада ба тушаа... да Мало-Куналейскэ МТС-эй ... лэдхэл тухай нүхэр Серебрянн... вай элидхэл шагнаад байхад... МТС хадаа тон муу бэлэдхэ... байһаниинь элирээ.

Нүхэр Серебрянниковай эли... тушаа үгэ хэлэгшэд энэ МТ... ажалда байһан дутуу дунда... дые элирүүлэн шүүмжэлбэ.

* * *

ВКП(б)-гэй Бичурын айко... гурбадахи пленум болбол ай... гайнгаа бүхы колхозуудта ... хуряалгые эрид хурдадхаха, ... ряа хуряалгада ба тушаалгада ... эдэбхитэйгээр бэлэдхэхэ ... шиидхэбэри гаргаба.

Литературна хуудаһан

* *

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

БАЯН НУГА

(ПОЭМЭ)

1.

Хадан үдэр нютагтам
Хүйтэн шуурган бударна.
Хаанаш янаш һубагтан,
Хөрөөр үлеэн ходорно,
Талхан-саһаар үрхиреэд
Зэлмэг соогуур шангаран,
Тэрэ саагуур хүдөөгөөр
Тэршээ хүсөө зангиран,
Шүрүү ядуу барирдаад
Шүүлин гүйһэн эмниртэл,
Дуулим талаар уужам лэ гээд
Дуран соогоо тэшхүүлнэл.
Зайдан Майлын оройгоор
Зуралзана нэгэ хүн.
Юунинь аад лэ энээгүүр
Юугээ хэжэ ябаа юм?
Хөлын шамдуу аянай
Хүе шоно зэрэ гү?
Хүйхэр аха хахадай
Халуун соогуур төөрэ гү?
Тиимэ бэшэл. Тэрэмнай
Тэнхээтэйхэн, наһажаал, —
Дагбын баабай дархамнай,
Түрүү зэргын үбгэжөөл.
Шарга дүүрэн шэлбүүһэ
Шаргал морёор татуулна,
Харалшатороо эльбүүлһэн
Газар дээгүүр тараана.
Энэ үглөөл сүлөөроод,
Эртэ үүрээр хүгшэндөө
«Бусалгандам сай болгоод
Байгаарайл даа»,—гэжэрхёод,
Ярал соогоо гааһаяа
Ото таһа марташхин,
Өөртөө түлеэ асархаа
Үбгэн зорин гараа һэн.
Шаргалдайнгаа шадал еоо
Шэбэр ойдо оруутай
Ара Тэмбын хаяаһаань
Аһан, үгсэн ябатараа,
Элдин майлын эльгые
Зэрсэг-һалхин нидхэрэн,
Хара хүрьһөөрнь хайрагүй
Хаман байхынь хараа һэн.
«Наран үшөө дээрэ байн,
Нэжээд хошоод модые
Нэмһэг дайдаарнь зөөшхибэл
Нобшо һаалта болохогүйл»
Гэжэ сэдьхэн харгыһаа
Хажуу тээшээ гараа юм,
Хөрмөй шуужа, араһаа
Хурса һүхөө абаа юм..
Гэжэ лабтай һанаалдин,
Гэшхэм нэмээн түргэлнэл,
Харин бэлээр захадань
Гарагдаха түхэлгүйл,
Оршон тойрон газараа
Удаан зогсон шэртэжэ,
Үшөө саашаа нэтэржэ
Ошохоёо байтараа,
Үбгэн манай абые,
Урал һаарал агтыень
Одоол һая обёорбо.
Ойронь хүрэн ерэбэ.
Амар мэндээ мэдэлсээ,
Ама залгаң хөөрэлдөө
Үды байжа баабаймнай
Уртаң нижэ зэмэлнэ:
«Хайшаа зүглэн ябаһан
Хэнэй үрэ бэебши?
Хүйтэн саһаар бушуухан
Хаеар нюураа үрыши!
Аша хөөхэйм гээшэгши?»
«—Абам!»—«Хөөрыш һониноо
Агрономынь болоогши?»
«—Абаалби даа дипломоо»...
Уданшьегүй үбгэмнай
Ойе ябууд дайража,
Охор шордой харбиинха
Обойшоторнь хүлижэ,
Харгын хани нүхэрөө
Хурьган дахаар дулаалаад,
Хурдан жороо морёороо
Хүтэл уруу шурьюулаа.
Сэмхэг үһээ мушхарна,
Саагуур наагуур эшхэрнэ,
Сарюун молор дэлхэйгээр
Сагаан хүнжэл дэлгээрээ.
Сайбар хүбэн саһан дээр
Сэсэг набша тудажа,
Сэбэр унгынь хөөршөөжэ,
Шэлэн һайшаан байһандал,
Хорин наһа гүйсөөгүй
Холшор илдам басаган
Халбайн хэбтээ нугые
Харан һууна ажаглан.
Өөрэйнь бодол тааһандал,
Үбгэн абань хажуудань
Олон табан юумые
Урин зөөлөөр ярина:
«Энэ Баян-Нугамнай,
Эгээл эрхим газарнай
Түбшэн бэрхэ зонтоёо
Тарбын Бальжан бригадир
Дүтэ нааша дуулдаагүй
Дүлэн шара ургаса —
Дүүрэн томо шэниисэ
Дандаа ходо хуряадаг.
Мэнэ тугаар маанадай
Махан алхин ябаһан,
Майла дээрэ оройдоо
Мүртэй тариан ургангүй.
Зайдан Майла гэһэн суу —
Зүйтэй нэрэ олоо бшуу.
Хүрьһөөр гэмгүй газар хал,
Халаг юундэ тиинэ хаб...?»

2.

Байсын тойруу харгыгаар
Баахан абдар бариһан,
Бааза хүнгөөр хубсалһан
Бээр нарин басаган,
Шэнэ бүүрхын хахинтар
Шанга обтой гэшхэлнэ,
Вээлэй соохи гарнуудаа
Ябууд дундаа үлеэнэ.
Энэ тохойн саада тээ
Эрьен гараад орхибол,
Зорин ябаа газартаа
Заатагүй хүрэхэлби, —

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

КРЕМЛИИН ЧАСЫ

Ц. БАДМАЕВ

Кремлиин часынь—үнэншэ,
Хэтэ мүнхэ табяатай лэ,
Улаан Одон бадарагша
Стрелкэнүүдыень туяатуулан,
Харагдадаг юм лэ хэндэшье,
Хаанаһааш...
холын оронһоошье —
Тодо абяата ябасануудынь
Түбиин зүрхэнэй сохилол юм.
Бүхы арадай нюдэнүүдынь
Бидэнэр руугаа шэртэнхэй.
Кремлиин часын стрелкэнүүдынь
Ленинэй гараар табигданхай.

---

* *

Москвада болохо бурят-монголой литературын Вечертэ ба залуу уранзохёолшодой гурбадахи республиканска конференцидэ манай республикын залуу уранзохёолшод бэлэдхэжэ байна. Тэдэнэр советскэ Эхэ оронойнгоо ажабайдалые харуулһан поэмэ, шүлэг, рассказуудые бэшэнэ.

Мүнөөдэр залуу уранзохёолшодой һүүлэй үедэ бэшэһэн зарим зохёолнуудые хэблэнэбди.

Ч. НАМЖИЛОВ

АЖАЛАЙ ЭРШЭ СОО...

Барилгын түсэб абтаһаар
Балайш үнихэн болоогүйл:
Бата шулуун табсан дээр
Байшан шэнээр бодохонь лэ.

Эртын дууша жэргэмэл
Эршэгэнэнэ дээрэхэнэнь.
Хүгжэм татаад жэргэнэл,
Клубай һуурии магтаһандал

Харуул хюрөө зэмсэгтэн —
Комсомольско бригада
Балсангуудаа эршэдхэн.
Барилга шэглэн гарабад лэ.

... Хүүенэ, шааяна хюрөө
Хүдэршүүлэй дуран соо.
Хэдэн алдын бревно
Хибэдһэ сасан эсхүүлшөө.

Алмазтал хурса һүхөөр
Раднын сабшахынь харагты!
Арбан тээшээ зомгооһоор
Адхаран шэдэлнэ заблагүй.

Хурдан шуумар ажалһаань
Холо саагуур сууряатай.
Бүтэһэн уужам клуб соонь
Бүри шангаар альгаташаһай.

Ц. Д. ДАМБАЕВ

МОРЯК

«Энхэ түрэл колхознай
Электрын гэрэлээр ялалзаа,
Үргэн уужам полимнай
Үндэр тарягаар хушагдаа,

Комбайн машина заһажархёод
Хадаха үдэрөө хүлеэнэб.
Захяаеыш дүүргэн арюунаар,
Золгохоб шамтаяа» — гэжэ

Колхозно полиин герой —
Комсомол Дулма инагтаа
Уһан сэрэгэй үдэрөөр
Амаршалан, бэшэгээ табина.

Эгээл энэ үедэнь
Эдир залуу морягууд
Буугаа бариад бүхөөр
Палуба дээрэ зогсонод...

Дозорто гараһан катерынь
Долги зүһэн шуумайна.
Гвардейскэ улаан тугынь
Гэрэл туяа сасаргана.

«Арадамни—амгалан байдал,
Амараг гансам»,—гэжэ
Дулмын зүрхэн—Цырен
Дозорто байхадаа шэбшэнэ.

Баатар морягууд мүнөө
Барандаа иимэ седьхэлтэй
Эхэ оронойнгоо хилые
Эрэлхэг, мэргэнээр сахина.

Һүни үдэр илгаагүй,
Хүйтэн шуурган хамаагүй
Арадайм найдалые моряк
Арюун сэхээр дүүргэнэ.

Ц. НАМДАКОВА

Бурят басаганһаа мэндэ!

Эрхэ сүлөөгэй наран
Элшээ үнинэй сасадаг лэ.
Бадарһан туяаень харан
Бодоһон Вьетнамай арад лэ.

Эрэлхэг зориг түрэһэндэш,
Эрхэ сүлөөрүү эрмэлзэһэндэш
Вьетнамай хүбүүн, шамда
Бурят басаганһаа мэндэ.

Эб найрамдалай тугые
Үндэр дээгүүр үргөөш,
Шуһата дайнай галые
Үһэрэн, эрид бодоош,

Хөлые шэртэн бодоһондош,
Хорото дайсаниие сохиһондош
Вьетнамай хүбүүн, шамда
Бурят басаганһаа мэндэ.

Атомна бомбоор айлган
гүйлдөөд,
Агрессорнүүд хашхарна,
тэбдэнэ.
«Дайн манда хэрэггүй!» —
гэлдээд,
Демократическа хүсэнүүд
нэгэдэнэ.

Эзэмдэгшэдые хюдан
түриһэндэш,
Эб найрамдал хүсэһэндэш
Вьетнамай хүбүүн, шамда
Бурят басаганһаа мэндэ.

---

* *

Д. ЖАЛСАРАЕВ

АРБАДАХИИЕ ДҮҮРГЭҺЭН НҮХЭРТЭ

Хүн бүхэнэй ажабайдал соо
Хүндэтэ үдэрнүүд байдаг юм,
Тэдэнэр хүнэй зүрхэн соо
Тунажа бүхөөр үлэдэг юм...
Отличноор экзаменуудаа
Өрондоо үгэжэ, баясабаш,
Шэнэхэн аттестат гартаа,
Шагнал шэнгеэр, барибаш.
Алталан бэшэһэн үзэгүүд соонь
Арбан жэлээ хуу харанаш:
Тэрэ—түрүүшынхээ класс соо—
Тэсэмгэйгээр «үзэглэл» уншанаш,
Энэ—ухаандаа ухаа нэмэжэ—
«Партиин түүхые» үзэнэш...
Гансал үнгэрһэн сагаа бэшэ,
Гадна, үглөөдэрөө гэтэнэш;
Тала дайдые садаар юбэдог,
Таряагаар хушадаг агрономууд,
Одо мүшэдые шэнжэлдэг
Оюун бэлигтэй астрономууд
Уранай хүсөөр байгаалиие
Улам зээлдэг инженернүүд,
Хилэ дээр амгалан тайбаниие
Хёрхоор сахидаг офицернүүд.
Нилээд олон суута ажалнууд,
Нилээд олон уужам харгынууд
Ерээдүйешни гэрэлтүүлнэ,
Хүсэлыешни далитуулна...
Урдаа аттестат бариад,
Удаан байнаш, улам баясан!
Нютаг дээрэш һургуули бариад,
Наукын гэрэлые сасаһан
Эхэ ороноо магтан харанаш.
Эрхим үгөөрөө амаршалнаш.
Шамайе үргэһэн, тэжээһэн
Советскэ түрэл арад зондоо,
Бүлэдөө шамай хүмүүжүүлһэн
Булад жагсаалта комсомолдоо
Баяр хүргэнэш.
Аттестадайшни
Хоёр углууһаань шам тээшэ
Хоёр агуухэ генинүүд
Харана, мэндэ гэһэндэл,
Тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүд
Ялдарна, алтан мүшэдтэл...
Аттестадаа дээрэ үргөөд
Аятай урагшаа алхалнаш,
Зузаан саарһанайнь хахинаан
соо
Зохидхон абяае дууланаш.
Ленинэй орден, медальнууд,
Лауреадай һайхан тэмдэгүүд
Сээжэ дээрэшни гэрэлтээд,
Шэнхинэлдэһэнэй янзатай.
Тингэжэ һанаад, бү эшээрэй—
Тиимэ һаналда этигээрэй.
Манай орон соо хүнэй һанал
Бэежэдэг гэжэ мэдээрэй.
Ажалай солые уряалан,
Ажабайдалайнгаа экзамен
Эрхимээр—хаанаш ябахадаа—
Эхэ орондоо барихадаа
Ленинэй орден абахалши,
Лауреат солотой болохолши.

Д. ГУНЗЫНОВ

„АРШАНДА" АМАРАГШЫН ҮГЭ

Завод соогоо түрүүлэнхэй
Залуу токарь басаганби,
Хүхюу дуугаар сууряатай
Хүдэр наровоз дархалдагби.
Ажал хэхэ хүсэеэ
Арбидхахымни түлөө
Аба оромни намайе
«Аршанда» эльгээгээ мүнөө.
Харагты, зээрэг Хэнгэргэ
Хадын сээжэһээ дэбхэрнэ.
Харьялаа уһанайнь урдалга
Халуун буладтал бусална.
Хүжэ ногоон хубсаһатай
Хуша, жодоо, хуһанууд
Хорим хэһэнэй янзатай
Хүтэрэлдэнэ — гоёнууд.
Байгалай үмэнэхи наран
Баяраа дэлгэн мандана.
Байрымни сонхоорни харан
Барандамнай бэлэг эльгэнэ,
Алтан гэрэлдэнь харбуулан
Амаржа хэбтэхэдэ аятайл,
Амтан агаарта угаалган
Алхалан ябахада туһатайл.
Цехтээ ороходом нүхэдни,
Сэхыень хэлэнэб, танихагүй.
Теэд, бултадаа амараабди
Тэгшэ адляар, илгаагүй.
Элшэтэй нара мандуулһан
Элүүрэй агаар түхөөһэн
Эмтэй уһа урадхуулһан
Энхэ жаргал зохёоһон
Сталин багшадаа ашыень
Ажалай габьяагаар харюулхаб.
Аба оронойнгоо нэрыень
Алхам бүридөө суурхуулхаб.

Цыдып ЦЫРЕМПИЛОВ

БАЯН ТАЛААР

Баян талаар
дуугаа дуулаа
Бригадымнай
радио шангаар.
Баян талаар
алхалаа столбнууд,
Бригадымнай
холбоо телефон.
Баян талаар
ургаа тариан
Бүгэдэ зоной
ажалай шэмэг.
Арбин талаар
бэлшээ малнууд
Аба оронойм
ажалай хэшэг.
Баян талаар
гэрэлээ сасаа
Колхозоймнай
электрын гал.
Баян талаар
сэсэгээ дэлгээ
Колхозоймнай
жэмэстэ сад.
Баян талаар
баяжан түбхинөө
Коммунизмда зорёо
колхоз нютагууд.

А. СОДНОМОВ

АЛМАЗ

РАССКАЗ

Тэдэнэй улам саашаа ябаха бүринь шулуунууд олошорно. Нарһы үсөөржэ, бүдүүн һаглага нууд болон, амиды юуманүүдтэл һалхиңла найгалзан шууяанад.

Геолого-разведочна экспедициин урда тээ түрүүлэн, инженер-геолог Ринчин Цыдыпов, шиираг залуу хүн ябана. Тэрэ минералнууд ба хадын породонуудые ябад гээд лэ нилээр сохин үзэнэ. Ринчинэй урда ямар нэгэ һонирхолтой ном шэнгеэр байгаали өөрынгөө нюусануудые дэлгэнэ.

Уданшьегүй тэрэ хадын орой болоо, шулуунууд бархайлдана. Тэдэнэй забһараар жэжэ модод ургаорно. Шулуунууд хүмэгтэжэ, нэгэ эрид хана болон, худагтал харлана. Тэндэнь хадын нуур гэжэ али мэдэхээр.

Ринчин зогсоод карманайнгаа нулаад гаргажа, хүлһөө арщаад, ойрошог ябаһан наһажаал өрод хүнэй онеэбхилэн хандаба:

—Иван Борисович! Нөөхи домог, то нуурнай энэ гээшэ ха.

Тэрэ хүниинь тамхилха зуураа сэхэл хүхюутэйгээр:

—Арадай үгэ—алтан. Эндэшни юу хээн байхаар, Гидротирмальна ба магматическа минералнууд дайралдана,—гэнэ.

—Харин намайе хара багаһаамни ямар нэгэ диилдэшэгүй хүсэл энэ руу татагша һэн. Би мүнөө тэрэ газартаа хүрэжэ ерээб,—гэжэ оршон тойронииие харан байжа Ринчин хэлэбэ.

Тиигээр байтарынь бусад нүхэдынь хүрэжэ ерэбэд. Ринчин тэдэнэртэ «майханаа татажа, приборнуудаа гаргаха» гэһэн даабари үгөөд, Иван Борисовичтай ёрбогор шулуун дээрэ гарабад.

Энэ нуурынь хатанхай байба. Зүгөөр залуу геологой ухаанда энэ нуур тухай гайхамшагта домогууд элихэн һанагдана: «Зүүн үндэрэй оройдо мүнхын уһатай нуур бии. Тэрэ нуур соонь алтан загаһан гэрэлтэн яларжа ябадаг. Хэрбээ тэрэ нуурайнгаа хаташоо һаа, алтан загаһан эрдэниин шулуун болежо үлэдэг» гэһэн удхатай домог эндэхиин зоной дунда ябадаг. Теэд энэ нуурые хаража үзэһэн хүн огто олдодоггүй гэбэшье, харин: «Нэгэ ангуушан энэ нуурта хүрэһэн ба хамаг бии үгы ооһор, һэнжиихэ юумээ залгажа, түйсөөрөө энэ нуурһаа уһа ууһан юм. Тиихэдээ тэрэ ангуушан энэ нуурай дэргэдэ заандан модо хараһан байгаа» гэһэн үшөө нэгэ домог эндэхиин зоной дунда энэ нуурые «нангин» гэжэ тоолуулан ябадаг һэн.

—Иван Борисович!

—Юун гэхээ һанаабши? һанаһан юумээ хэлэ, Ринчин,—гэжэ тэрэ хүниинь залуу геологто ехэ зөөлэн налгайгаар хандана.

—Минии хөөрэгшэ домогые һанана бэзэт?

—Һанана даа. Тиигээд лэ энэ нуурые хаража байнаб.

Ринчин ойро аяура анирһүй байгаад, үргэлжэлнэ:—Би тэрэ домогые Бадма үбгэнһөө түрүүшынхеэ дуулаад, гэртэхиндээшье хэлэнгүй энэ нуур бэдэрхээ Зүүн үндэрэй тужа гараһан байгааб. Талаанаймни буруулхада түлеэшэн Гомботой дайралдажа, тэрэ намһаа һалан һандангүй, хаана ошожо ябаһыемни һураба. Тиихэдэнь би аргаа барагдахадаа үнэнөө хэлэһэн байгааб. Харин Гомбо гани галзуу болежо, «зүнтэг үбгэдэй үгөөр хадада төөрижэ, хара баабгайда эдюулхэшни гү? Гэртэхиндээ гай төлхөр шэрэхэнь! Үтэр гэртээ тонилоо!» гэжэ байжа намайе бадашан гэртэмни үлдөө һэн. Тиихэдэ би 12-той ябааб.

—Хоёрдохи туршалгадаа энэ нуураа олобо байнаш.

—Үгы. Һүүлдэнь бүри ехэ болоһон хойноо багшатана ба хэдэн һурагшадтаяа бэдэрһэн аад, олоогүй һэмди. Тэрэ бэдэрэлгэ ямаршье шэнжэлэлгүйгөөр хэгдэһэн юм. Харин удаа тээнь, хоёрдохи туршалгаяа хэхэдээ, энэ хадые тойрон хэдэн олон булагуудые хараадаа абаһан байгаабди. Тиихэдэ, энэ бага үбалдөө нэгэ багахан манан харагдадаг байһан аад, хэдэн жэлэй урда тээ үзэгдэхээ болиһон байгаа. Энээгээр тухайлхада, халуун гү, али хүрэдэггүй уһатай булагай гү, али нуурай иишэ бии байһаниинь элитэ байгаа юм.

Гурбадахи туршалгадаа энэ нуурые олоод байнаб. Сэхыень хэлэхэдэ, аэроснимоггүйһаа гү, гэнтэ дайралдашоогүйһаа гү, энэ нуурые олохомнай бэрхэтэй байгаа.

Зай, иигээд, Иван Борисович, энэ нуурай оёорто түрүүлэн орожо шэнжэлэлгэ хэхэ болоо гээшэт.

—Үгы яагаабши Ринчин? Ши эндэхи хүн байнаш. Хара багаһаан хойшо энэ нуурые бэдэрһэн ба бидэниие түрүүшынхиеэ энэ нуурта асарһан байнаш. Ши түрүүлэн орожо шэнжэлэлгэ хэхэ уялгатайш,—гэжэ Иван Борисович арсахын аргагүй эридээр хэлэжэрхинэ.

Уданшьегүй Ринчин аргамжа дамжажа, нуурай эгсэ эрье руу доошоо бууба. Тэндэнь бүрүүл харанхы. Юумэ илгаруулхань ехэ бэрхэтэй. Тиихэдэнь тэрэ электрическэ фонаряа носоогоо һэн. Фонариинь гэрэлдэ нуурай оёортохи элдэб үнгын шулуунууд одо мүшэдтэл болон, һолонгын үнгөөр ялалзанад. Ринчин үзэсхэлэн һайхан энэ үзэгдэлһөө һаргаһан шэнги ойро зуура хүдэлэнгүй зогсобо. Удаань тэрэ эндэхи бүхы минералнууд ба хадын породонуудые захаһаань шэнжэлжэ оробо.

Ринчинэй гартаа абаһан нэгэ минерал мүнгэлиг сагаан үнгэтэй һэн. Хутагаараа зураад үзэхэдэнь, металлай ялалзаан гараба. Энэ минералай самородно мүнгэн байһаниие Ринчин мэдэжэрхиһоор өөрынь эрхэгүй: «Иван Борисович!»—гэжэрхибэ.

—Юун болооб?—гэһэн Иван Борисовичын асуудал дээрэһээнь олохон секунда болоод хүрэжэ ерэбэ.

—Наашаа буугты Иван Борисович! Мүнгэн! Мүнгэн!—Ринчин үхибүүндэл баярлан харюусаба.

Дээрэһээ Иван Борисович буужа ерэбэ. Тэрэ Ринчинэй нюдэндэхи баярай галые хараад, залуу геологой юумэ олоһые мэдэбэ. Ринчин бэеэ барижа, даруугаар:—энэ минералые үзэгты даа,—гэбэ.

Иван Борисович тэрэнииень хараад, Ринчинэй һаналай зүб байһые баталжа, тэрэниие амаршалаад:—энээгээр һаналаа амарха ёһогүйбди. Шэнжэлгээ саашань үргэлжэлүүлэе,—гэжэ халэбэ.

Тэдэнэр шэнжэлжэ эхилбэд.

Удангүй Иван Борисович Ринчиндэ дабирхайшаг хара үнгэтэй, сайбаршаг һудалтай хахад металлай ялалзаатай минерал үзүүлбэ. Ринчин тэрэниие хараад:—энэтнай ортит лэ, Иван Борисович,—гэжэ яруу халэбэ. Иван Борисович тамхилха зуураа:

—Мүн гү?—гэбэ.

—Мүн. Энэ—радиоактивна минерал. Ехэ юумэ олоо гээшэт Иван Борисович! Энэ олзотойтнай Таниие амаршалнаб!—гэн Ринчин аха нүхэрэйнгөө гарыень шангаар бариба.

Тэдэ хоёртой хамта ябаһан хүнүүд нуурай эрье дээрэ сугларжа, приборнуудаа доошонь буулгажа, заримань өөһэдөө доошоо буужа ахилбэд.

Ринчин хэдэн олоң шулуунуудай дунда үнгэгүй ба тунгалаг һайхан тон бишыхан шулуу һонирхобо. Тэрэ шулуугаа абаад шэнжэлжэ үзэхэдөө, алмаз гэжэ элирүүлбэ.

—Алмаз! Алмаз! Алмаз!—гэжэ Ринчин аман соогоо гүбэрбэ. Иван Борисович хажуудаң ерээд:—юу олобош? — гэбэ.

—Алмаз!

—Алмаз?—гэжэ юушье гайхадаггүй заңшалтай Иван Борисович дабтан мэгдүүгээр асууба.

—Тиимэ.

Иван Борисович тэрэ шулууе хаража үзөөд: «Бэрхэш, Ринчин!»—гээд, хүбүүгээ таалаһандал тэрэниие таалажархиба. Тиигээд, тэндэ байһан нүхэдтөө хандан иигэжэ богонихоноор хэлэнэ:—энэ түрүүн олдоһон тон бишыхан алмаз хадаа эндэ дүтэ тойрон бии байгаа баялигай «үүдые» советскэ хүнүүдтэ нээбэ гээшэ. Алмаз ба бусад баялигуудай хэды шэнээн запастай байһаниие эршэмтэйгээр тодорхойлхо гээшэ манай уялга. Манай амжалтанууд хадаа Эхэ оронойманай хүсэндэ шэнэ нэмэлтэ болохо, дайн үүдхэгшэдтэ шэнэ сохилто болохо гээшэ. Зай нүхэдүүд! Иигэжэ улам эршэтэйгээр үнэн хэрэгэй илахын түлөө, эб найрамдалай түлөө ажаллаябди!

Хүнүүд баярлан, Ринчиниие тойрожо, халуунаар тэрэниие амаршалнад. Ходоо хүхюун дуутай шуутай ябадаг залуухан техник-геолог Самбу дуулажа эхилбэ:

„Агууехэ Ленин хэтымнай зам заагаад..."

Хүнүүд дууень тудажа абан:

Аянгын дундуур алтан наран бадараа,
Ажал габьяада бултымнай юрөөгөөд,
Арадта үнэн ябахаар Сталин һургаа...—гэжэ Советскэ Союзай гимн хадын нуурай оёорһоо ханхинан дуулдажа байба.

* * *

Энэ дуунай аялга зүг бүхэн тээшээ таран, бүхы газарнуудаар зэдэлнэ. Энэ дууе ажалша хүнүүд дуулахадаа зол жаргалта ажабайдал тээшэ лаб бата алхамаар улам түргэнөөр дабшана. Харин энэ дуун империалистнуудай шэхые жада шэнгеэр хадхан дуулдана. Тэдэнэр һүрдэн айһандаа үхэлэйнгөө хара нүхэн тээшэ һолжорнод.

Сабшалга, тармалга ба сомолгые таһалдалгүй ябуулха

Нүхэд колхознигууд! Сабшагдаһан үбһэеэ бороо хурада сохюулангүй, һайн шанартайгаар хуряагты!

★ ★

Нёдондонойнгоо алдууе дахяад дабтана

Үнгэрэгшэ жэлдэ Зэдын аймагай колхозууд үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэжэ, нилээд олон үхэр малаа хоролто гарзада оруулһан ба турааһан байгаа. Нёдондонойнгоо энэ алдуу дутуунуудһаа һургаал абажа, эндэхи колхозуудай ба аймагай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие байгша ондо жэшээтээр ябуулха ёһотой байгаа гэжэ һанамаар. Тиигэбэшье, иимэ юумэ үзэгдэбэгүй.

Үбһэ ногооной яһала һайнаар ургабашье, аймагай колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие тон оройтожо эхилээд, нобшо удаанаар ябуулжа байна. Июлиин 10-һаа 15 болотор оройдоо 227 гектар сабшажа, республика дотороо һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана. Тиихэдэ силос дараха түсэбөө миил 1,8, набша мүшэр бэлэдхэхэ түсэбөө 11,1 процент дүүргэһэн байха юм.

Үбһэ сабшалгын хүдэлмэриин иимэ нобшоор ябуулагдажа байһан ушарые эндэхи зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр «ногоон ургаагүй, үшөө нэгэ бага ургаг лэ» гэһэн шалтагаанаар тайлбарилна. Эндэ илангаяа «Пятилетка» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Таракановскиин иимэ «шалтагаание» дууланабди.

Аймагай колхозуудай тэжээл силосовалгын хүдэлмэриие хэлэшэгүй муугаар ябуулжа байһан шалтагаание аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Кругляков мүн лэ «ногоон ургаагүй, силосовалха ногоон үгы» гэжэ тайлбарилна. Теэд, мүнөө үбһэ сабшалгые түлэг ябуулжа байһан энэ үедэ «ногоон ургаагүй» гэһэн «баримта» хэндээ хэрэгтэйб? Тэжээл силосовалгын түсэбэй дүүргэгдэдэггүй ушар имагтал энэ шухала хэмжээ-ябуулгые, энэ үнэтэ тэжээлые эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй тоодоггүй ушарһаа тохёолдоно гэбэл зүбтэй. Аймагай колхозуудта силоснэ яаманууд ба траншейнүүдые, башнинууд ба хахад башнинуудые заһабарилгын дүүргэгдээгүй байһан ушар имагтал энээние гэршэлнэ. Үнгэрхэдөө эндэхи зарим колхозууд ханалагдаагүй яаманууд ба траншейнүүд соо хэршэгдээгүй силос дарадаг байшоо.

Тус аймагай үбһэ сабшалгын ба тэжээл силосовалгынгаа графигуудые таһалдуулхадань мүн Үшөөтэйн ба Сагаан-Усанай МТС-үүдэй хангалтагүй хүдэлмэри нилээд нэмэри хээ. Үбһэ сабшалгын ба тэжээл силосовалгын халуун үедэ МТС-үүдэй машинанууд миил хэбтэжэ байдаг. Жэшээнь, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхидой хэршэгдээгүй силос даража байхадань, Үшөөтэйн МТС-эй силос хэршэдэг 2 машина миил хэбтэжэ байха юм. Тиихэдэ үбһэ сабшалгын тракторна агрегадууд нилээд олон гектар сабшаха түсэбтэй байгаашье һаа, өөдтэй юумэ хэнэгүй. Хэтэрхэдээ Үшөөтэйн МТС-эй директор нүхэр Багадаев болбол тракторна агрегадуудай хэды гектар сабшаһыеншье мэдэхэгүй байха юм.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие иимэ нобшоор, харюусалгагүйгөөр ябуулха гээшэ нёдондонойнгоо алдуунуудые дахяад дабтаха, үхэр малаа үхүүлхэ турааха ябадалда хүргэхэ байһыень эндэхи колхозуудай ба аймагай хүтэлбэрилхы органуудай хүтэлбэрилэгшэд һайн мэдэхэ бэзэ. Тиимэһээ үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ дары элсүүлжэ, энэ шухалын шухала кампаниин дүүргэлтые али болохоор хурдадхажа, адуу малдаа бардам тэжээл бэлэдхэхын түлөө ёһотоор тэмсэхэ саг тулаа.

Н. Хазагаев.

Шанга хэмжээ абаха шухала

Үнгэрһэн жэлдэ үбһэ тэжээлээр дутажа, Дабаатын сомоной «Арбижал» колхоздо мал адууһан ехээр тураһан ба олоор гарзалһан байха юм. Тиигэбэшье, энэ колхоз мүнөө жэлдэ үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулжа, Заиграйн аймагай бүхы колхозуудай хойно шэрэгдэн ябана. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй урда жэлэйнгээ алдуу эндүүнүүдһээ тобшолол хээгүй байһаниинь гайхалтай.

Баталагдаһан түсэбэй ёһоор, энэ колхоз июлиин 10-да сабшалга ба хуряалгые хүсэд эхилээд байха ёһотой байгаа. Теэд, июлиин 15 хүрэтэр нэгэшье сенокосилка, нэгэшье гар хажууршан сабшалгада гараагүй байба. Июлиин 16-да 60 колхознигуудай орондо оройдоо 18 хүн үбһэ хуряалгада гаргагдааһэн.

Адуу малдаа үбһэ ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Галсанов оройдоошье хүтэлбэрилнэгүй. Харин, үбһэ ногооной ургаса муу гэжэ шашажа ябадаг заншалтай. Мүнөө болотор энэ колхоз нэгэшье килограмм силос дараагүй, витаминта тэжээл, набша мүшэр суглуулаагүй шахуу байха юм. Силоснэ 2 яама заһаргдаһан аад, тэрэнь хооһон хэбээрэ.

Мүнөө үбһэ хуряалгын эгээл халуун хүдэлмэриин үе байхадань, хуряалгада ябаха олонхи колхознигуудынь хубиингаа хэрэгээр иишэ тиишээ ошожо, ерэжэ байдаг. Аймагай олонхи колхозууд дээгүүр үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ бүхы малшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хабаадалсажа, тармалга сомолгодо ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Теэд, «Арбижал» колхоздо иимэ эмхидхэл эхилэгдээшьегүй байха юм.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ гараһан бригадануудай, үбһэшэдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй. Колхозой партийна, комсомольско организацинууд иимэ нобшо ба задагай байдалые болюулхын түлөө мүн лэ хэмжээ абадаггүй, харин хойрог нобшо Галсановтай үгөөрөө үгсөөд, миил һууханьгайхалтай.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие гэдэргэ татажа байһан зэмэтэ нюурнуудта шанга хэмжээ абаха шухала.

А. Николаев.

Тэжээл силосовалга ба набша мүшэр бэлэдхэлгые тооногүй

Хориин аймагай колхозууд үбһэ сабшалгынгаа хүдэлмэриие үни хада эхилээ. Гэхэтэй хамта, үбһэ хуряалгын хүдэлмэри тус аймагта нэгэн талые шэглүүлэн ябуулагдана. Эндэхи олонхи колхозууд тэжээл силосовалгын ба набша мүшэр бэлэдхэлгын хүдэлмэриие тооногүй. 20 колхозуудай миил 6-нь силос даража эхилһэн байна. Аймагай колхозууд 5.750 тонно силос дараха түсэбтэй байгаа һаа, июлиин 15 болотор оройдоо 171 тонно силос даража, энэ хүдэлмэриин түсэбые арайхан 3 процент дүүргэһэн байха юм. Тиихэдэ набша мүшэр бэлэдхэлгые оройдоо 4 колхозууд («Красный Партизан», «Победа», «Пламя», Ленинэй нэрэмжэтэ) эхилээ. Тиимэһээ набшата тэжээл бэлэдхэлгын түсэб миил 6 процент дүүргэгдэнхэй.

Саашадаа иимэ байдал тэсэшэгүй. Тэжээл силосовалгые ба набша мүшэр бэлэдхэлгые тоодоггүй, үдэжэ байгаа үхэр малдаа шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхые оролдодоггүй ябадал хадаа малажалые хүгжөөлгэдэ сэхэ һаад түбэг ушаруулһан хэрэг болоно.

Б. Намжилон.

Түрүү хонишод

Хориин аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод Ж. Лодоева ба Б. Будожапова һагэгшэд энэ жэлдэ 240 хониднoo 270 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна.

Мүнөө эдэ хонишод пиитынгээ малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула ажалһаа таһарангүй үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсана.

★

Республикын аймагуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной июлиин 20.

Эзэлһэн һууринь	АЙМАГУУД	Үбһэ сабшалга (процентээр)	Силос даралга (процентээр)
1.	Байкало-Кударын	34,4	5,9
2.	Курумканай	33,0	3,1
3.	Кабанскын	31,1	42,8
4.	Баргажанай	30,9	1,9
5.	Прибайкальска	29,3	23,5
6.	Бичурын	26,4	23,3
7.	Хэжэнгын	25,7	34,8
8.	Мухаршэбэрэй	21,9	3,7
9.	Хориин	19,8	10,3
10.	Яруунын	19,1	18,2
11.	Түнхэнэй	18,7	24,3
12.	Иволгын	18,6	5,9
13.	Кударын	18,4	12,4
14.	Заиграйн	15,2	4,4
15.	Закаменай	13,5	66,4
16.	Тарбагатайн	12,8	12,1
17.	Ториин	10,2	38,0
18.	Кяхтын	10,2	38,2
19.	Зэдын	7,6	7,6
20.	Сэлэнгын	4,4	5,0

Түрүү хажууршан

Түнхэнэй аймагай Сагаан-Нуурай сомоной 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой залуушуул үбһэ хуряалгадаа эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээр ба эмхитэйгээр гараһан байна.

Нёдондо жэлдэ үбһэ хуряалганда эрхим һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй Обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан Ханда Ангархаева үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүдэй түрүүшын үдэрһөө гар сабшалгаар түрүүлжэ ябана. Нүхэр Ангархаева үдэртөө хахад гектар сабшахын орондо үдэрһөө үдэртэ нэгэ гектар ба дээшэ эрхим һайн шанартайгаар сабшана.

— Үбһэеэ эрхим шанартайгаар хуряан абаха гээшэ колхознигуудай нангин уялга мүн. Үбһэ тэжээл элбэгээр хуряахадаа адуу малаа тарганаар үбэлжүүлхэ байнабди. Тиимэһээ үбһэ хуряалган дээрэ эршэмтэйгээр ажаллажа, үндэр амжалтануудые түйлахыень колхознигуудые уряалнаб,— гэжэ нүхэр Ангархаева хэлээ һэн.

Тэрэнэй уряалые дурсагдагша колхозой гэшүүд халуунаар дэмжэн абаад, эрхимээр ажаллажа байнад.

Будажап **Машкин.**

Германиин Социалистическэ единэ партиин гурбадахи съезд нээгдэбэ

БЕРЛИН, июлиин 20. (ТАСС). Германиин Социалистическэ единэ партиин гурбадахи съезд мүнөөдэр эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ.

Европын ба Азиин коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй ахадүү 25 партинуудай делегацинууд айлшад боложо съезд дээрэ байлсаба.

М. А. Суслов ба П. Н. Поспелов составтайгаар Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин делегациин зал соо ороходонь суглараһан бүхы делегадууд ба айлшад нэрьемэ альгаташалгаар угтаба. Съездэ хабаадагшад һууринуудһаа бодожо, Советскэ Союзай коммунистическэ партиин хүндэлэлдэ үни удаан оваци хэбэ.

Партиин түрүүлэгшэ Вильгельм Пик Германиин Социалистическэ единэ партиин гурбадахи съездые нээбэ. Фашизмтай ба реакцитай тэмсэлдэ наһа бараһан, немецкэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй тэмсэлшэдэй дурасхаалые суглараг-шад хүл дээрээ бодожо ёһолбо.

СЕПГ-эй түрүүлэгшэ Отто Гротеволь амаршалгын богони үгэ хэлэбэ. Гротеволь хадаа гадаадын ахадүү партинуудай түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалба. Коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй бүхы партинуудта жэшээ болоһон Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин делегациие Гротеволь илангаяа халуунаар амаршалаа.

Тэрэнэй үгэнүүдынь үни удаан, замхашагүй альгаташалгаар угтагдаба. Делегадууд ба айлшад өөһэдынгөө һууринуудһаа бодожо, Ленин—Сталинай агуухэ партида өөһэдынгөө хүндэлэлые мэдүүлбэ.

Президиумэй составта Вильгельм Пик, Отто Гротеволь, Вальтер Ульбрихт, партиин Центральна правлениин гэшүүд, үйлэдбэриин эдэбхитэд, предприятинууд дээрэхи ба хүдөө ажахыдахи доодо шатын организацинуудай партийна хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн Баруун Германиин компартиин түлөөлэгшэд нэгэн һаналаар һунгагдаба.

Ахадүү партинуудай делегадууд М. А. Суслов, П. Н. Поспелов, Ван Цзя-сян, Юзеф Циранкевич, Якуб Берман, Пальмиро Тольятти, Жак Дюкло, Гарри Поллит, Иожеф Ревай, Василе Лука, Минчо Нейчев, Иозеф Франк, Пауль Де Гроот, Херта Куусинен, Фритьоф Лагер, Эмиль Левлиен ба бусад съездын нэгэн һаналта шиидхэбэреэр Президиумдэ һууринуудые эзэлнэ.

Съездын хүндэтэ Президиум һунгагдаба. Хүндэтэ Президиумдэ И. В. Сталиниие һунгаха гэһэн дурадхалые сугларагшад нэрьемэ альгаташалгаар угтаа. Уласхоорондын пролетариадай агуухэ вождь ба багшын хүндэлэлдэ оваци хэдэн минутада үргэлжэлбэ.

Делегадууд хүндэтэ Президиумэй составта Мао Цзе дун, Болеслав Берут, Клемент Готвальд, Матиас Ракоши, Вылко Червенков, Георгиу-Деж, Энвер Ходжа, Морис Торез, Долорес Ибаррури, Юджин Деннис, Ким Ир Сениие угааехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

СЕПГ-эй гурбадахи съездын хэлсэхэ зүйлдэ иимэ асуудалнууд байна гэбэл:

1. СЕПГ-эй Центральна правлениин тоосоото элидхэл—Вильгельм Пик.
2. Демократическа Германиин Национальна фронт ба эб найрамдалай түлөө тэмсэл—Отто Гротеволь.
3. Табанжэлэй түсэб ба германска арадай ажахын перспективэнүүд—Вальтер Ульбрихт.
4. Съездын комиссинуудай тоосоонууд.
5. Хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтанууд.

Съездын хэлсэхэ зүйлэй нэгэдэхи пункт тушаа СЕПГ-эй түрүүлэгшэ Вильгельм Пик элидхэл хэбэ.

Вильгельм Пикын тоосоото элидхэлэй нэгэдэхи бүлэгынь Германиин уласхоорондын байдалда ба германска гадаадын политикын асуудалнуудта зорюулагдаба.

Корейскэ асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулха тухай Неругэй дурадхалые американска правительство буруушааба

ВАШИНГТОН, июлиин 20. (ТАСС). США-гэй Гүрэнэй Департамент хадаа корейскэ асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулха тухай индийскэ премьер-министр Неругэй хандалгада харюу болгон. июлиин 18-да гүрэнэй секретарь Ачесоной эльгээһэн нотые толилбо. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида Хитадай Арадай правительствые оруулха тухай Неругэй дурадхалые Ачесон буруушааба. Хитадай проблемые шиидхэбэрилгэ хадаа «хуулита бэшэ агрессеэр» диктовалагдаха ёһогүй гэжэ Ачесон батална. Энэ агрессиин гэмтэдынь хойто кореецүүд мүн гэжэ Ачесон хооһон үгөөр гэмнэнэ.

Ачесоной нотодо харюу болгон июлиин 19-дэ Неру гэгшын эльгээһэн харюуе Гүрэнэй Департамент тэрэшэлэн толилбо.

«Аюулгүйн Соведтэ өөрынгөө һууриие Хитадай Арадай правительствын түлөөлэгшэдэй эзэлхын ба тэрээндэ СССР-эй бусажа ерэхын тула, Соведтэхи мүнөөнэй мохордолгые арилгаха тухай минии дурадхал хадаа ООН-иие дэмжэхэ, эб найрамдалай политикые бэелүүлхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн байгаа» гэжэ Неру өөрынгөө харюу соо заана. «Энэ дурадхал өөрынгөө үндэһэ һууритай байһан ба энэ дурадхал хадаа тэрэшэлэн корейскэ проблемые эбэй ёһоор гуримшуулхын тула зохихо оршон байдалые байгуулха бэзэ гэжэ найдаад хэгдэһэн юм. Хитадые ООН-дэ оруулха ябадал хадаа мүнөө агрессиие үргэдхэхэ юм гэжэ би бодоногүйб».

Кореядэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республи[кын] Арадай армиин Глав[на] командованиин мэдээ[н]

ПХЕНЬЯН, июлиин 21. (ТА[СС]). Пхеньянска радиогой дамжу[улһа]най ёһоор Корейскэ арадай-[демок]ратическа республикын Ар[адай] армиин Главна командовани[ин] нөө үглөөгүүр мэдээ толилбо, [тэ]рээн соонь ингэжэ хэлгдэнэ[:]

Тэчжоной (Тайден) шэгл[ээр] дабшажа байгаа Корейскэ ар[адай] демократическа республикын А[ра]дай армиин частьнууд Кы[м] (Кин-Ко) мүрэнэй урда эрье д[ээрэ] ехэ хүсэнүүдые суглуулһан шэрүүнээр эсэргүүсэжэ байгаа ам[е]рикანска болон лисынманов[скэ] сэрэгүүдые бута сохёод, июл[иин] 20-до Тэчжон (Тайден) горо[дые] бүрин сүлөөлһэн байна. Тэчж[он] город хадаа дайсанай оборо[нын] стратегическэ тон шухала пу[нкт] байһан ба Урда Чунчен провинц[иин] захиргаанай центр мүн.

Дайсанай олон сэрэгүүд пле[н]... абтажа, трофейнүүд олзологдо[бо].

Арадай армиин авиачасть[нууд] хүсөөр булюу американска ав[иа]цитай байлдахадаа, имагта баатаршалгые харуулба.

Корейскэ арадай-демократичес[кэ] республикын герой-летчик К[им] Ги Ок түрүүтэй эрэлхэг зори[гто] лётчигууд тоогоороо булюу дайс[а]най авиацида эсэргүү эдэбхит[эй] байлдааниие июлиин 19-дэ ябуул[ба]. Байлдаха үедэ американска 5 молёдууд, тэрэ тоодо «B—29» бо[мбо] бардировщигууд сохигдон унага[гдажа], дайсанай транспорт, м[...] сэрэгүүдтэ ехэ хохидол ушаруул[аг]даба.

Арадай армиин частьнууд бү[хы] фронтнууд дээрэ дабшалтаяа үргэ[лжэ]лүүлнэ.

ПХЕНЬЯН, июлиин 21. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократичес[кэ] республикын Арадай армиин Гла[вна] командовани үдэшэлэн ингэ[жэ] мэдээсэбэ:

Тэчжон (Тайден) городые [сү]лөөлһэн Арадай армиин частьну[уд] сухарижа ябаа американска сэр[э]гүүдые хүсэтэйгөөр сохижо, [да]шалтаяа үргэлжэлүүлнэ.

Июлиин 21-дэ Арадай арми[ин] зенитнэ артиллери американс[к]... гурбан самолёдые сохижо унага[а]ба.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска мэдээсэлнүүд

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 21. (ТАСС). Корейскэ Арадай армии[н] частьнууд Тэчжон (Тайден) горо[]дые сүлөөлөөд, фронтын буса[д] участогууд дээрэ амжалтатайга[а] дайлалдажа байна гэжэ Коре[я]һээ ба Токиоһоо американск[э] корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

Харюусалгатай редакторай орлогшо **Ц. Б. БУДАЕВ.**

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ҺЭРГЭЭН БОДХООХО БА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ДҮРБЭДЭХИ УРЬҺАЛАМЖА

1950 оной июлиин 9-дэ Барнаул городто болоһон шүүбэринүүдэй нэгэдэхи тиражай

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы 242 разрядуудта серинүүд ба облигацинуудай удаадахи номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэбэл:

серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)
060274	1—50	200	063103	28*)	1 000	066473	11*)	1 000	069853	35*)	1 000	072541	07*)	1 000	076721	01*)	1 000
060373	29*)	1 000	063205	21*)	5 000	066488	47*)	1 000	069855	31*)	1 000	072656	19*)	1 000	076973	1—50	200
060415	07*)	1 000	063239	1—50	200	066697	1—50	200	069974	48*)	1 000	072824	47*)	1 000	077075	19*)	1 000
060457	1—50	500	063244	1—50	200	066953	1—50	200	070048	1—50	200	072825	20*)	1 000	077190	1—50	500
060528	1—50	200	063382	1—50	500	067001	02*)	1 000	070057	08*)	1 000	072879	16*)	25 000	077334	38*)	1 000
060720	1—50	200	063397	39*)	1 000	067309	1—50	500	070128	30*)	1 000	073008	49*)	1 000	077423	23*)	1 000
060866	22*)	1 000	063958	01*)	50 000	067353	1—50	500	070351	1—50	200	073044	1—50	500	077564	03*)	1 000
060964	1—50	200	064394	48*)	5 000	067467	09*)	1 000	070410	47*)	1 000	073085	07*)	1 000	077596	34*)	1 000
061028	06*)	5 000	064452	38*)	1 000	067698	17*)	1 000	070482	1—50	500	073169	29*)	1 000	077637	17*)	1 000
061133	1—50	500	064578	1—50	200	067917	49*)	1 000	070559	32*)	1 000	073320	49*)	1 000	077916	22*)	1 000
061180	49*)	1 000	064599	1—50	500	068075	46*)	1 000	070603	16*)	1 000	073514	1—50	200	078002	37*)	1 000
061196	10*)	1 000	064732	05*	5 000	068228	11*)	1 000	070618	29*)	5 000	073526	34*)	1 000	078161	1—50	500
061242	1—50	500	064803	04*)	1 000	068302	15*)	1 000	070620	43*)	1 000	073662	1—50	200	078289	11*)	1 000
061308	1—50	200	064971	03*)	1 000	068373	23*)	1 000	070742	1—50	500	073788	11*)	1 000	078344	31*)	1 000
061600	47*)	1 000	065011	1—50	200	068394	32*)	1 000	070937	19*)	1 000	073916	43*)	1 000	078370	1—50	200
061609	35*)	1 000	065028	1—50	500	068441	09*)	1 000	070968	06*)	1 000	073938	14*)	5 000	078450	21*)	1 000
061659	02*)	1 000	065034	1—50	500	068450	17*)	1 000	071060	1—50	200	074018	44*)	1 000	078550	48*)	1 000
061713	1—50	200	065200	03*)	1 000	068466	33*)	1 000	071362	39*)	1 000	074181	46*)	1 000	078553	1—50	200
061857	1—50	500	065216	1—50	200	068631	46*)	1 000	071606	37*)	1 000	074206	1—50	500	078650	43*)	1 000
061964	1—50	500	065491	13*)	1 000	068655	1—50	200	071653	02*)	1 000	074481	1—50	200	078748	16*)	1 000
062057	38*)	1 000	065505	1—50	200	068770	02*)	1 000	071767	39*)	1 000	074868	13*)	5 000	078780	29*)	5 000
062234	1—50	200	065694	03*)	1 000	069394	1—50	200	071843	1—50	500	074966	27*)	1 000	079165	23*)	1 000
062330	30*)	1 000	065741	03*)	1 000	069585	29*)	1 000	071902	1—50	200	075020	39*)	10 000	079209	35*)	1 000
062335	05*)	10 000	065996	1—50	200	069681	26*)	1 000	071991	1—50	200	075058	20*)	5 000	079244	36*)	10 000
062352	17*)	1 000	066116	12*)	5 000	069694	1—50	200	072043	1—50	200	075229	09*)	1 000	079290	37*)	1 000
062469	1—25	200	066204	25*)	1 000	069769	1—50	200	072250	31*)	1 000	075455	1—50	500	079329	47*)	25 000
062575	1—50	200	066313	34*)	1 000	069777	39*)	1 000	072261	29*)	1 000	076003	15*)	1 000	079475	11*)	1 000
062914	1—50	500	066392	1—50	200	069787	20*)	10 000	072380	35*)	10 000	076055	27*)	1 000	079641	47*)	1 000
063084	25*)	1 000	066428	13*)	1 000				072511	40*)	1 000	076493	39*)	1 000	079845	05*)	1 000

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүриин 200 түхэриг бууба.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин түрүүлэгшэ—Ажалшадай депутадуудай Барнаульска городской Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй түрүүлэгшэ А. И. ЧЕРЕПОВ.

Комиссиин харюусалгата секретарь, финансова албанай Советник Л. А. ВАСИЛЬЕВА.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1.80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3.23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4.52; пропаганды и агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23; писем трудящихся и информации—6.84 (2 зв.): об'явлений 2.64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02348. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.